

Розробники:

Жулінський М. В. – ст. викладач кафедри ОТМ, музикознавства та культурології, член Національної спілки художників України, заслужений діяч мистецтв України

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології
Протокол № 1 від. “ 31 ” серпня 2021 р.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології
доктор мист., професор Зав'ялова О.К. _____

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів – 11		Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр	
		1-й, 2-й	1-й, 2-й
		Лекції	
		Практичні, семінарські	
		38год./ 38 год.	8 год./8 год.
		Самостійна робота	
		52 год./ 50год.	82 год./80год.
Загальна кількість годин - 330	Бакалавр	Консультації:	
		2год.	2год.
		Вид контролю: екзамен, перегляд практичних завдань	
		Рік підготовки:	
		2-й	
		Семестр	
		3-й, 4-й	3-й, 4-й
		Лекції	
		Практичні, семінарські	
		32 год./ 28 год.	8 год./6 год.
Самостійна робота			
58 год. 30 год./	82 год/ 52 год.		
Консультації:			
2 год.	2 год.		
Вид контролю: залік			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Обов'язкова навчальна дисципліна «Рисунок» є складовою професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», змістом якої є набуття практичних навичок у роботі графічними матеріалами, при зображенні предметів навколишнього середовища, та живої натури.

Вивчення курсу ставить за мету: ознайомлення студентів з законами лінійної та повітряної перспективи, світло-тіньового моделювання предметів, правилами зображення форм геометричних фігур, та предметів побуту. Мета проведення практичних занять - засвоєння теоретичних та практичних знань, отримання практичних навичок аналітичного малюнку та їх практичного застосування під час виконання навчальних та творчих робіт, вільне володіння технічними навичками штриховки, та цілісного сприйняття натури з урахуванням загальних тонових відношень.

Кінцевою метою є формування у майбутнього фахівця здатності динамічно поєднувати знання, уміння і спроможності з автономною діяльністю, та відповідальністю під час вирішення завдань та проблемних питань у галузі образотворчого мистецтва шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань, розвиток образотворчого мислення, що є необхідним для творчої діяльності в усіх видах образотворчого мистецтва.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни викладається студентам ОР Бакалавр, складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки напряму 02 культура і мистецтво. Курс передбачає початкову підготовку студента зі спеціальних дисциплін, а саме: студент повинен мати уявлення про закони композиції, лінійної і повітряної перспективи, володіти основами малюнка.

Курс передбачає удосконалення знань з рисунку людини, поглиблене вивчення законів графічного зображення предметів на двовимірній площині та професійного понятійного апарату. Забезпечує розширення знань з реалістичного мистецтва, як галузі практичної діяльності, його функцій, структури та різновидів.

3. Результати навчання за дисципліною

Знання: знати основні етапи ведення графічної роботи застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу. Уміння: здатність застосовувати знання з теорії та практики для композиційної	ПРН 2	Знати термінологію з образотворчого мистецтва та рисунку, володіти поняттями лінійної та повітряної перспективи.
---	--------------	--

<p>побудови авторського художнього твору, вмiти використовувати теорiю закономірностей руху світлотiнi по форми, а також тоновi градацiї, контрастiв у рисунку.</p> <p>Комунікація: здатний до ефективної комунікації в процесі навчання образотворчого мистецтва.</p>		
<p>Знання: знати послiдовнiсть етапiв творчого пiдходу до створення художнього образу засобами академічного рисунка.</p> <p>Умiння: здатнiсть ефективно застосовувати сучаснi художнi технiки та володiти особливостями роботи з рiзними графічними матеріалами.</p> <p>Комунікація: володiти основами професійної мовленнєвої культури при навчанні образотворчого мистецтва.</p>	<p>ПРН 6</p>	<p>Знати сучаснi художнi матеріали та особливостi роботи графічними матеріалами.</p>
<p>Знання: виявляти сучаснi знання i розумiння предметної галузi та сфери професійної дiяльностi, знати особливостi застосування об'ємно-просторової лiнii та світлотiнi.</p> <p>Умiння: володiти практичними навичками у галузi рисунку, вмiти зображувати світло-тiньовi вiдношення при виконаннi завдань, вмiти аналізувати форму предметiв, та використовувати методи "наскрiзного" рисування.</p> <p>Комунікація: пояснити фахівцям i не фахівцям основнi закономірностi розвитку мистецтва i шляхи вирiшення його глобальних проблем.</p>	<p>ПРН 7</p> <p>ПРН 8</p>	<p>Знати види i жанри образотворчого мистецтва та станкової графіки. Розумiти взаємозв'язки мiж рiзними видами i жанрами мистецтва.</p> <p>Знати особливостi роботи на пленері графічними матеріалами.</p>
<p>Знання: Володiти фаховою термінологiєю образотворчого мистецтва, знати його види та жанри, властивостi рiзних матеріалiв.</p> <p>Умiння: здатнiсть використовувати власну образно-асоціативну, стилістичну та пластичну мову,</p>	<p>ПРН 10</p>	<p>Умiти застосовувати практично сучаснi художнi графічнi матеріали у роботі пiд час створення творчих графічних композицiй, умiти оформити роботи.</p>

інтегрувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі, вміти відтворювати свої теоретичні знання з навчального предмету в практичній діяльності.		
---	--	--

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А 90-100 балів Відмінно	Оцінка «відмінно» передбачає що практичні роботи по кожному з завдань виконані грамотна, в необхідний термін, відповідають технічним вимогам, демонструють відмінне знання законів лінійної та повітряної перспективи, володіння технікою штриха, якщо студент представив роботи по кожному з завдань, та якісно виконав самостійні завдання.
В 82-89 Добре	Оцінка дуже «добре» виставляється якщо роботи по кожному з завдань демонструють добре володіння матеріалами, прийомами та техніками, якісне виконання самостійних завдань, але ж під час виконання були допущені деякі не значні помилки в стилізації, або композиційній побудові робіт.
С 74-81 Добре	Оцінка «добре» виставляється якщо роботи по кожному з завдань відповідають технічним вимогам, самостійні завдання виконані, але ж під час виконання основних завдань були допущені деякі помилки, та роботи перероблялись за допомогою викладача.
Д 64-73 Задовільно	Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який представив роботи по кожному з завдань, але не всі роботи відповідають технічним вимогам, демонструють слабке володіння матеріалами, прийомами та техніками, та перероблялись за допомогою викладача.
Е 60-63 Задовільно	Оцінка «задовільно» виставляється якщо студент, демонструє слабке володіння матеріалами, прийомами, представлені роботи виконані з помилками та не в повному обсязі, самостійні завдання не відповідають тематиці.
FX 35-59 Незадовільно	Оцінка «незадовільно» з можливістю повторного складання виставляється якщо роботи представлені не по кожному з завдань, та рівень володіння матеріалами, прийомами та техніками явно недостатній.

F 0-35 Незадовільно	Оцінка «незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни виставляється якщо роботи по завданням не представлені, самостійна робота не виконана.
----------------------------------	--

Розподіл балів для екзамену

РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2			Разом	Сума	Підсумковий (екз.)	Загальна сума
T 1.1	T1.2	T1.3	T2.1	T2.2	60	75	25	100	
Поточний контроль									
20	20	20			15				
Контроль самостійної роботи									
5	5	5							

Розподіл балів для заліку

РОЗДІЛ 3		РОЗДІЛ 4		Разом	Загальна сума
T 3.1	T 3.2			60	100
Поточний контроль					
30	30			40	
Контроль самостійної роботи					
20	20				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	Відмінно
82 - 89	B	Добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	Задовільно
60 - 63	E	
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: презентації практичних завдань, залік, екзамен.

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Голова людини

Розділ 2. Сидяча півпостать людини

Розділ 3. Сидяча одягнена постать людини

Розділ 4. Стояча оголена постать людини

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Голова людини

Тема 1. 1 Рисунок античної голови (гіпсовий зліпок)

Тема 2.1. Рисунок жіночого портрету

Тема 3.1 Рисунок чоловічого портрету

Розділ 2. Сидяча півпостать людини

Тема 2.1 Рисунок жіночого портрету з руками

Тема 2.2 Рисунок чоловічого портрету з руками

Розділ 3. Сидяча одягнена постать людини

Тема 3.1 Рисунок сидячої одягненої жіночої постаті

Тема 3.2 Рисунок сидячої одягненої чоловічої постаті

Розділ 4. Стояча оголена постать людини

Тема 4.1 Рисунок стоячої оголеної жіночої постаті

Тема 4.2 Рисунок стоячої оголеної чоловічої постаті

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	У тому числі				усього	У тому числі			
кон		пр	лаб	ср	кон		пр	лаб	ср	
	330	4	136		190	330	4	30		296
Розділ 1. Голова людини										
Тема 1. 1 Рисунок античної голови (гіпсовий зліпок)	28		12		16	28		4		24
Тема 1.2. Рисунок жіночого портрету з плечовим поясом.	30		12		18	30		2		28
Тема 1.3 Рисунок чоловічого портрету з плечовим поясом	32		14		18	32		2		30
всього	90		40		52	90		8		82
Розділ 2. Сидяча півпостать людини										
Тема 2.1 Рисунок жіночого портрету з руками	32		18		24	44		4		40
Тема 2.2 Рисунок чоловічого	56		20		26	44		4		40

портрету з руками										
всього	90	2	38		50	90	2	8		80
Розділ 3. Сидяча одягнена постать людини										
Тема 3.1 Рисунок сидячої одягненої жіночої постаті	44		16		28	44		4		40
Тема 3.2 Рисунок сидячої одягненої чоловічої постаті	46		16		30	46		4		42
всього	90		32		58	90		8		82
Розділ 4. Стояча оголена постать людини										
Тема 4.1 Рисунок оголеної стоячої жіночої постаті	29		14		15	26		2		24
Тема 4.2 Рисунок оголеної стоячої чоловічої постаті	29		14		15	32		4		28
всього	60	2	28		30	60	2	6		52
Разом	330	4	136		190	330	4	30		296

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Розділ 1. Голова людини			
	Тема 1. 1 Рисунок античної жіночої голови (гіпсовий зліпок)		
1.	Компоновка	2	1
2.	Лінійно-конструктивна побудова	2	1
3.	Світлотіньове моделювання форми	2	
4.	Світлотіньове моделювання форми	2	1
5.	Підпорядкування деталей великій формі	2	
6.	Узагальнення	2	1
	Тема 2. 1 Рисунок жіночого портрету		
1.	Компоновка	2	
2.	Лінійно-конструктивна побудова	2	1
3.	Світлотіньове моделювання форми	2	1
4.	Світлотіньове моделювання форми	2	
5.	Підпорядкування деталей великій формі	2	
6.	Узагальнення	2	
	Тема 1.3 Рисунок чоловічого портрету з плечовим поясом		
1.	Компоновка	2	
2.	Лінійно-конструктивна побудова	2	1
3.	Уточнення пропорцій	2	
4.	Світлотіньове моделювання форми	2	1
5.	Робота над деталями	2	
6.	Підпорядкування деталей великій формі	2	
7.	Узагальнення	2	
	Всього за 1 семестр	38	
Розділ 2. Сидяча півпостать людини			
	Тема 2.1 Рисунок жіночого портрету з руками		
1.	Компоновка	2	1
2.	Лінійно-конструктивна побудова	2	1
3.	Уточнення пропорцій	2	
4.	Світлотіньове моделювання форми	2	1
5.	Робота над деталями	2	
6.	Світлотіньове моделювання форми	2	
7.	Світлотіньове моделювання форми	2	
8.	Підпорядкування деталей великій формі	2	
9.	Узагальнення	2	1
	Тема 2.2 Рисунок чоловічого портрету з		

	руками		
1.	Компоновка	2	1
2.	Лінійно-конструктивна побудова	2	1
3.	Уточнення пропорцій	2	
4.	Світлотіньове моделювання форми	2	
5.	Робота над деталями	2	
6.	Світлотіньове моделювання форми	2	1
7.	Світлотіньове моделювання форми	2	
8.	Робота над деталями	2	
9.	Підпорядкування деталей великій формі	2	
10.	Узагальнення	2	1
	Всього за 2 семестр	38	
Розділ 3. Сидяча одягнена постать людини			
	Тема 3.1 Рисунок сидячої оголеної жіночої постаті		
1.	Компоновка зображення	2	1
2.	Лінійно –конструктивна побудова	2	1
3.	Лінійно –конструктивна побудова	2	
4.	Світлотіньове моделювання форми	2	
5.	Світлотіньове моделювання форми	2	1
6.	Робота над деталями	2	
7.	Підпорядкування деталей великій формі	2	
8.	Узагальнення	2	1
	Тема 3.2 Рисунок сидячої одягненої чоловічої постаті		
1.	Компоновка зображення	2	1
2.	Лінійно –конструктивна побудова	2	1
3.	Лінійно –конструктивна побудова	2	
4.	Світлотіньове моделювання форми	2	1
5.	Світлотіньове моделювання форми	2	
6.	Робота над деталями	2	
7.	Підпорядкування деталей великій формі	2	
8.	Узагальнення	2	1
	Всього за 3 семестр	32	
Розділ 4. Стояча оголена постать людини			
	Тема 4.1 Рисунок оголеної стоячої жіночої постаті		
1.	Компоновка зображення	2	1
2.	Лінійно –конструктивна побудова	2	1
3.	Лінійно –конструктивна побудова	2	
4.	Уточнення пропорцій	2	
5.	Світлотіньове моделювання форми	2	
6.	Підпорядкування деталей великій формі	2	
7.	Узагальнення	2	

Тема 4.2 Рисунок стоячої оголеної чоловічої постаті			
1.	Компоновка зображення	2	1
2.	Лінійно –конструктивна побудова	2	1
3.	Світлотіньове моделювання форми	2	1
4.	Уточнення пропорцій	2	
5.	Робота над деталями	2	
6.	Підпорядкування деталей великій формі	2	
7.	Узагальнення	2	1
Всього за 4 семестр		28	
Разом за 2 рік		136	

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Розділ 1. Голова людини			
	Тема 1.1 Рисунок античної жіночої голови (гіпсовий зліпок)		24
1.	Графічний аналіз класичних пропорцій голови людини	2	2
2.	Ознайомлення та графічний аналіз начерків голови людини виконаних великими майстрами минулого	3	4
3.	Начерки голови людини в різних положеннях – 40/70 шт (матеріал за вибором студента) формат А 4	3	6
4.	Короткочасні рисунки жіночої голови в різних положеннях -2/3 шт. при денному освітлені (графітний олівець) формат А-3	4	6
5.	Короткочасні рисунки чоловічої голови в різних положеннях 2/-3 шт. при денному освітлені (графітний олівець) формат А-3	4	6
	Тема 1.2. Рисунок жіночого портрету з плечовим поясом.		28
1.	Копія жіночого портрету з репродукції рисунка старих майстрів формат А-3	4	4
2.	Короткочасні рисунки жіночої голови в різних положеннях -3 шт. при денному освітлені (графітний олівець) формат А-3	4	6
3.	Короткочасні рисунки жіночої голови в різних положеннях -3 шт. при вечірньому освітлені (графітний олівець) формат А-3		6

4.	Короткочасні рисунки жіночої голови в різних положеннях -3 шт. (м'який матеріал за вибором студента) формат А-3		6
5.	Короткочасний рисунок жіночої голови в головному уборі-1/2 шт. (м'який матеріал за вибором студента) формат А-3	4	6
	Тема 1.3 Рисунок чоловічого портрету з плечовим поясом		30
1.	Копія жіночого портрету з репродукції рисунка старих майстрів формат А-3	6	6
2.	Короткочасний рисунок чоловічої голови в головному уборі-1 шт. (м'який матеріал за вибором студента) формат А-3	4	6
3.	Короткочасні рисунки чоловічої голови в різних положеннях -2/3 шт. при денному освітленні (графітний олівець) формат А-3		6
4.	Короткочасні рисунки чоловічої голови в різних положеннях 2/-3 шт. при вечірньому освітленні (графітний олівець) формат А-3	4	6
5.	Короткочасні рисунки чоловічої голови в різних положеннях -2/3 шт. (м'який матеріал за вибором студента) формат А-3	4	6
	Всього за 1 семестр	52	
Розділ 2. Сидяча півпостать людини			
	Тема 2.1 Рисунок жіночого портрету з руками		40
1.	Ознайомлення та графічний аналіз начерків жіночої постаті виконаних великими майстрами минулого	4	6
2.	Короткочасні рисунки жіночих рук – 4/6 шт. (матеріал за вибором студента) формат А-3	4	6
3.	Начерки одягненої сидячої півпостаті людини в різних положеннях при денному освітленні– 50/70 шт. (матеріал за вибором студента) формат А-3	4	6
4.	Копія рук з репродукції рисунка старого майстра формат А-3	4	4
5.	Копія жіночого портрету з руками репродукції рисунка відомого майстра формат А-3	4	6
6.	Короткочасні рисунки жіночої одягненої сидячої півпостаті в різних положеннях при денному освітленні – 2/3 шт. (матеріал за вибором студента) формат А-3	4	6

7.	Короткочасні рисунки жіночої одягненої сидячої півпостаті в різних положеннях при вечірньому освітлені - 3 шт. (графітний олівець) формат А-3		6
	Тема 2.2 Рисунок чоловічого портрету з руками		40
1.	Копія чоловічого портрету з руками репродукції рисунка відомого майстра формат А-3	4	4
2.	Короткочасні рисунки чоловічої одягненої сидячої півпостаті в різних положеннях (м'який матеріал за вибором студента) - 2 шт. формат А-3	4	6
3.	Короткочасні рисунки чоловічої одягненої сидячої півпостаті в різних положеннях при денному освітлені -3шт. (графітний олівець) формат А-3	6	6
4.	Короткочасні рисунки чоловічої одягненої сидячої півпостаті в різних положеннях при вечірньому освітлені -3шт. (графітний олівець) формат А-3	6	6
5.	Короткочасні рисунки чоловічої одягненої сидячої півпостаті -3шт. (вугілля) формат А-3	6	6
6.	Короткочасні рисунки чоловічої одягненої сидячої півпостаті -3шт. (сангіна) формат А-3		6
7.	Короткочасні рисунки чоловічих рук-4/6 шт. формат А-3	4	6
	Всього за 2 семестр	50	
Розділ 3. Сидяча одягнена постать людини			
	Тема 3.1 Рисунок сидячої одягненої жіночої постаті		40
1.	Копія чоловічого портрету з руками репродукції рисунка відомого майстра формат А-3	4	4
2.	Ознайомлення та графічний аналіз начерків сидячої одягненої постаті людини виконаних великими майстрами минулого		6
3.	Начерки сидячої жіночої постаті людини в різних положеннях – 70 шт (матеріал за вибором студента) формат А 4	6	6
4.	Короткочасні рисунки одягненої сидячої жіночої постаті в різних положеннях -3 шт. при денному освітлені (графітний олівець) формат	6	6

	А-3		
5.	Короткочасні рисунки одягненої сидячої жіночої постаті в різних положеннях -3 шт. при вечірньому освітлені (графітний олівець) формат А-3	6	6
6.	Короткочасні рисунки одягненої сидячої жіночої постаті в різних положеннях -2 шт. (сангіна) формат А-3	6	6
7.	Короткочасні рисунки одягненої сидячої жіночої постаті в різних положеннях -2 шт. (вугілля) формат А-3		6
	Тема 3.2 Рисунок сидячої одягненої чоловічої постаті		42
1.	Начерки сидячої чоловічої постаті в різних положеннях -70 шт. (матеріал за вибором студента) формат А-3	6	6
2.	Копія чоловічого портрету з руками репродукції рисунка відомого майстра формат А-3		6
3.	Короткочасні рисунки сидячої чоловічої постаті в різних положеннях -3 шт. при денному освітлені (графітний олівець) формат А-3	6	6
4.	Короткочасні рисунки сидячої чоловічої постаті в різних положеннях -3 шт. при вечірньому освітлені (графітний олівець) формат А-3	6	6
5.	Короткочасні рисунки сидячої чоловічої постаті в різних положеннях -2 шт. при денному освітлені (вугілля) формат А-3	6	6
6.	Короткочасні рисунки сидячої чоловічої постаті в різних положеннях -2 шт. при денному освітлені (сангіна) формат А-3	6	6
7.	Короткочасні рисунки сидячої чоловічої постаті в різних положеннях -2 шт. при денному освітлені (вугілля) формат А-3		6
	Всього за 3 семестр	58	
	Розділ 4. Стояча оголена постать людини		
	Тема 4.1 Рисунок оголеної стоячої жіночої постаті		24
1.	Начерки стоячої жіночої постаті в різних положеннях – 60 шт. (матеріал за вибором студента)	5	6
2.	Короткочасні рисунки стоячої оголеної жіночої постаті в різних положеннях при	5	6

	денному освітлені - 2 шт. (графітний олівець) формат А-3		
3.	Короткочасні рисунки стоячої оголеної жіночої постаті в різних положеннях при вечірньому освітлені - 2 шт. (графітний олівець) формат А-3	5	6
4.	Короткочасні рисунки стоячої оголеної жіночої постаті зі спини- 2 шт. (графітний олівець) формат А-3		6
	Тема 4.1 Рисунок оголеної стоячої чоловічої постаті		28
1.	Начерки стоячої чоловічої постаті в різних положеннях – 60 шт. (матеріал за вибором студента)	5	6
2.	Копія чоловічої стоячої оголеної постаті з репродукції рисунка відомого майстра формат А-3		6
3.	Короткочасні рисунки стоячої оголеної чоловічої постаті в різних положеннях при денному освітлені - 2 шт. (графітний олівець) формат А-3	5	6
4.	Короткочасні рисунки стоячої оголеної чоловічої постаті в різних положеннях при вечірньому освітлені - 2 шт. (графітний олівець) формат А-3	5	6
5.	Короткочасні рисунки стоячої оголеної чоловічої постаті зі спини - 2 шт. (графітний олівець) формат А-3		4
	Всього за 4 семестр	30	52
	Всього	190	296

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Беда Г. В. Основы изобразительной грамоты. Рисунок. Живопись.
2. Композиция. М.: Просвещение, 1981.
3. Большаков М. Декор и орнамент в книге. М.: ОЗОН, 1990.
4. Виноградов О. Уроки рисования с натуры. М.: Образование, 1980,
5. Еремеев О. А., Королев В. А., Репин Н. Н. Учебный рисунок. М.: Изобр. искусство, 1995. 216 с.
6. Кириченко М. А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти. К.: Вища школа, 2002.
7. Королёв В. А. «Материалы и техника рисунка рисунка. М.: Образование, 1981.
8. Костерин Н. П. Учебное рисование. М.: Образование, 1984.
9. Ли Н. Основы учебного академического рисунка. М.: ЕКСМО, 2007.
10. Ратничин В.М. Перспектива. К.: Вища школа, 1982.
11. Ростовцев Н. Н. Рисунок. Живопись. Композиция: Хрестоматия: учеб. пособие для студентов худож. – граф. фак. пединститутов. М.: Просвещение, 1989. 215 с.
12. Сухенко В. О. Рисунок. К.: BONA MENTE, 2004. 184 с.
13. Тихонов С. В., Демьянов В. Г., Подрезков В. Б., Рисунок. М.: Стройиздат, 1983.
14. Шорохов Е. В., Козлов Н. Г. Композиция. М.: Просвещение, 1978.
15. Ятченко Ю. М. Мистецтво рисунка. К.: НАУ, 2005. 60 с.

1. Додаткові:

2. Нормативна база вузу
3. Бібліотечні фонди.
4. Електронні програми про творчість майстрів текстильної творчості в бібліотеках міста
5. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnpb.gov.ua/
7. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Робоча програма з курсу
2. Демонстраційний матеріал, наочність
3. Кращі творчі роботи студентів з методичного фонду

Альбоми з репродукціями творів відомих художників **формаційні ресурси**

Програма курсу реалізується за наявності навчально-методичного та наочно-ілюстративного матеріалів (навчальних та навчально-методичних посібників, конспектів лекцій, методичних матеріалів, наукової та науково-публіцистичної літератури, альбомів, репродукцій. Активно задіяною є можливість доступу до електронних ресурсів за допомогою комп'ютера, ноутбука, а також залучення достатньої кількості наочних матеріалів (схем, таблиць, демонстраційного матеріалу, матеріали та обладнання, що застосовуються для викладання дисциплін образотворчого спрямування з методичного фонду).

Використання наочних методів навчання передбачає відвідування музеїв художнього профілю, галерей та виставок творів образотворчого й декоративно-прикладного мистецтва, участь у культурно-освітніх заходах (наукових конференціях, майстер-класах, мистецьких фестивалях, конкурсах творчих робіт) тощо